

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de voorzitters Veiligheidsregio
i.a.a. de directeuren Veiligheidsregio

Datum 11 juni 2020
Onderwerp Bluswatervoorziening

Geachte voorzitter,

Op 15 september 2018 brak brand uit in de Sint Urbanuskerk in Amstelveen, waarbij een groot deel van de kerk werd verwoest. De brand bracht veel beroering teweeg bij omwonenden en parochianen, met name omdat bleek dat de brandweer moeite had met het vinden van brandkranen. De burgemeester van Amstelveen en brandweercommandant van Amsterdam-Amstelland verzochten de Inspectie onderzoek te doen naar de brandbestrijding en specifiek aandacht te besteden aan de rol van de bluswatervoorziening.

Het Inspectierapport

Op 23 april 2019 bood de Inspectie het rapport aan en op 23 mei 2019 volgde een toelichting in de gemeenteraad van Amstelveen. De Inspectie concludeerde dat er onvoldoende sturing en regie was bij de gemeente, dat overeenkomsten niet volledig waren en dat het ontbrak aan structureel overleg tussen de betrokken partijen. Ook de informatievoorziening bij de brandweer zelf was voor verbetering vatbaar. Voor wat betreft de brandbestrijding kwam de Inspectie tot de conclusie dat de inzet van de brandweer weliswaar werd bemoeilijkt en vertraagd als gevolg van de moeilijk vindbare brandkranen, maar dat dit geen effect had op het uiteindelijke resultaat van de inzet. De Inspectie deed aanbevelingen aan de gemeente, de veiligheidsregio en het waterleidingbedrijf om op deze punten verbetering aan te brengen.

De bluswatervoorziening in andere veiligheidsregio's

De Inspectie richtte zich in haar onderzoek specifiek op de brand in de kerk in Amstelveen. Het onderzoek was voor de Inspectie echter ook aanleiding de voorzitters van de andere veiligheidsregio's aan te bevelen de eigen bluswatervoorziening nader in ogenschouw te nemen, waar nodig verbeteringen aan te brengen en de Inspectie hiervan op de hoogte te stellen. Alle veiligheidsregio's hebben aan dit verzoek gehoor gegeven en de Inspectie hierover schriftelijk bericht.

Inspectie Justitie en Veiligheid
Inspectie Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon
B.(Barbara) Raadtgever
Senior inspecteur

T 06 468 918 31
b.raadtgever@inspectie-jenv.nl

Ons kenmerk
2922905

Bijlagen
1

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

De reacties van de veiligheidsregio's

De reacties van de veiligheidsregio's verschillen in omvang en in detaillering. De meeste veiligheidsregio's geven op hoofdlijnen aan hoe de bluswatervoorziening is georganiseerd, een aantal veiligheidsregio's gaat meer in detail in op wat zij doen om ook in de toekomst over voldoende bluswater te kunnen beschikken. De brand in Amstelveen heeft in elk geval tot gevolg gehad dat de bluswatervoorziening overal aandacht krijgt. In een aantal veiligheidsregio's stond het onderwerp al eerder op de agenda. Die veiligheidsregio's hebben de bluswatervoorziening vastgelegd in meer algemene beleidsregels of een specifieke regeling.

Inspectie Justitie en Veiligheid
Inspectie Justitie en Veiligheid

Datum
11 juni 2020

Ons kenmerk
2922905

De uitkomsten van de inventarisatie

Op basis van de ontvangen gegevens van de veiligheidsregio's komt de Inspectie tot het volgende beeld van de bluswatervoorziening in Nederland.

1 Toekomstbestendigheid

Vrijwel alle veiligheidsregio's zijn bezig de bluswatervoorziening toekomstbestendig te maken, zodat de brandweer verzekerd blijft van voldoende bluswater. Dit gebeurt meestal projectmatig in samenwerking tussen gemeenten, waterleidingbedrijven en veiligheidsregio's (brandweer). Breed leeft het besef dat de brandweer voor een belangrijk deel afhankelijk zal blijven van brandkranen, geboorde putten en open water. Daarnaast is met name het (groot)watertransport met behulp van tankauto's belangrijker geworden. De veiligheidsregio Drenthe zet hier inmiddels volledig op in; andere veiligheidsregio's maken stappen in die richting, veelal als aanvulling op de bestaande bluswatervoorziening.

2 Organisatie

Voor de veiligheidsregio's is duidelijk waar de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden rondom de bluswatervoorziening zijn belegd. De gemeenten zijn wettelijk verplicht te voorzien in bluswater. Voor het plaatsen en onderhouden van brandkranen hebben zij dit vastgelegd in overeenkomsten met drinkwaterbedrijven. Vrijwel overal hebben de gemeenten tevens een overeenkomst gesloten met de veiligheidsregio (i.c. de brandweer) voor het uitvoeren van controles en het signaleren van gebreken.

3 Overeenkomsten en afspraken

De brand in Amstelveen en het verzoek van de Inspectie waren voor vrijwel alle veiligheidsregio's aanleiding de huidige overeenkomsten en afspraken opnieuw tegen het licht te houden. Uit de reacties van de veiligheidsregio's blijkt dat die per regio en soms binnen een regio per gemeente verschillen. De helft van de veiligheidsregio's werkt met actuele overeenkomsten en afspraken tussen de gemeente, het waterbedrijf en in een aantal gevallen ook de veiligheidsregio (i.c. de brandweer). De overige veiligheidsregio's hebben aangegeven reeds te werken aan de actualisering van de afspraken, zijn hiermee recent gestart of hebben een planning hiervoor opgesteld.

4 Overleg

Het overleg tussen de bij de bluswatervoorziening betrokken partijen is niet in alle veiligheidsregio's expliciet geregeld. De reacties van de veiligheidsregio's laten veel verschillen zien. Het merendeel van de veiligheidsregio's geeft aan

regelmatig bijeen te komen; een aantal veiligheidsregio's overlegt incidenteel. Een aantal veiligheidsregio's heeft in zijn reactie niet benoemd op welke wijze is voorzien in overleg tussen de partijen.

Inspectie Justitie en Veiligheid
Inspectie Justitie en Veiligheid

5 Registratie

In de reacties van de veiligheidsregio's staat weinig opgenomen over de gehanteerde registratiesystematiek voor brandkranen en andere bluswatervoorzieningen. De Inspectie heeft hierdoor een globaal beeld gekregen van de manier waarop het proces van melden, verhelpen en terugmelden van geconstateerde gebreken verloopt. De veiligheidsregio's hebben verschillende systemen in gebruik voor het melden van gebreken. De terugkoppeling over het verhelpen van de gebreken is niet overal in het systeem opgenomen. Soms vindt monitoring plaats vanuit de veiligheidsregio zelf of worden steekproeven gehouden.

Datum
11 juni 2020

Ons kenmerk
2922905

6 Informatievoorziening brandweer

De informatievoorziening aan de brandweer over de bluswatervoorziening is op zich landelijk goed geregeld. In april 2016 hebben de 25 veiligheidsregio's en de VEWIN¹ een Model Diensten Niveau Overeenkomst (DNO) vastgesteld. Dit model DNO bevat afspraken over het uitwisselen van gegevens tussen drinkwaterbedrijven en het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) als landelijke uitvoeringsorganisatie van de veiligheidsregio's. Het IFV maakt voor de invoer, verwerking en ontsluiting van de gegevens gebruik van het systeem Geo4OOV². Op basis van het model DNO is de veiligheidsregio verantwoordelijk voor het actueel houden van de eigen brandkraangegevens in het operationele systeem, waarvan de eenheden op straat gebruik maken. In de praktijk blijkt dat het uitwisselen van informatie tussen het IFV en de veiligheidsregio's over de bluswatervoorziening nog niet overal gebeurt. Momenteel werken de veiligheidsregio's aan de implementatie van de systematiek in de eigen operationele informatievoorziening ten behoeve van de operationele eenheden. Met behulp van mobiele dataterminals in de voertuigen hebben de eenheden op straat al meerdere jaren inzicht in de bluswatervoorzieningen. Tot voor kort werden de gegevens hiervoor op verschillende manieren aan de brandweer verstrekt. Met Geo4OOV wordt beoogd hierin uniformiteit aan te brengen.

De inhaalslag in Amstelveen als voorbeeld voor anderen

De gemeente Amstelveen en de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland zijn in de maanden na de brand voortvarend aan de slag gegaan en hebben een forse inhaalslag gemaakt. Alle brandkranen zijn gecontroleerd en hersteld, overeenkomsten zijn geactualiseerd en werkprocessen opnieuw tegen het licht gehouden. De gemeente heeft een nieuwe dienstverleningsovereenkomst afgesloten met de brandweer en een 'regisseur brandkranen' aangesteld. Om de vinger aan de pols te houden is voorzien in een jaarlijkse audit. Daarnaast zijn in de vijf andere gemeenten in de veiligheidsregio de bluswatervoorzieningen opnieuw tegen het licht gehouden en heeft de Brandweer Amsterdam-Amstelland

¹ De VEWIN is de koepelorganisatie van drinkwaterbedrijven in Nederland.

² GEO4OOV is een systeem dat het IFV namens de 25 veiligheidsregio's beheert en dat is bedoeld om zogenaamde geografische data uit te wisselen tussen veiligheidsregio's onderling en tussen veiligheidsregio's en ketenpartners

een quick scan uitgevoerd. Het Veiligheidsbestuur van Amsterdam-Amstelland heeft inmiddels besloten toe te werken naar regionale uniformering van uitgangspunten, taken en toekomstbestendigheid van brandkranen en andere bluswatervoorzieningen. Hiermee is een regionale werkgroep belast.

Inspectie Justitie en Veiligheid
Inspectie Justitie en Veiligheid

De Inspectie ziet de manier waarop de gemeente Amstelveen en de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland omgaan met de uitkomsten van het inspectierapport als een voorbeeld voor anderen. Gemeenten en veiligheidsregio's die hierover meer informatie willen kunnen zich wenden tot de projectorganisatie in de veiligheidsregio, bereikbaar op het e-mailadres Infovb@amsterdam.nl.

Datum
11 juni 2020

Ons kenmerk
2922905

Conclusies

Op basis van de uitkomsten van de inventarisatie concludeert de Inspectie dat de bluswatervoorziening in alle veiligheidsregio's zowel bestuurlijk als operationeel op de agenda staat. De helft van het aantal veiligheidsregio's heeft de actualisatie inmiddels afgerond; de overige veiligheidsregio's zijn hier nog mee bezig of hebben hiervoor een planning opgesteld.

De brandweer werkt aan verbetering van de operationele informatievoorziening over de bluswatervoorziening voor de eenheden op straat. Hiervoor is inmiddels het systeem Geo400V beschikbaar. De Inspectie verwacht dat de veiligheidsregio's, die dit systeem nog niet (volledig) hebben geïmplementeerd, hiermee voortvarend aan de slag gaan en dit voor de zomer van 2021 op orde hebben.

Het kunnen voorzien in een adequate bluswatervoorziening is een verantwoordelijkheid van gemeenten, veiligheidsregio's en waterleidingbedrijven. Zij dienen het bestuur periodiek te voorzien in een overzicht van de stand van zaken. Voor het inzichtelijk maken van de stand van zaken rondom de bluswatervoorziening heeft de Inspectie een checklist opgesteld die hierbij als hulpmiddel kan worden benut. Deze checklist is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Een goed functionerende bluswatervoorziening is een belangrijke randvoorwaarde voor een effectieve brandweezorg. De Inspectie gaat ervan uit dat de veiligheidsregio's de ingezette actualisering van de bluswatervoorziening verder voortzetten. De Inspectie zal de bluswatervoorziening in de veiligheidsregio's kritisch blijven volgen en zo nodig opnemen in haar toezichtsactiviteiten.

Met vriendelijke groet,

H.C.D. Korvinus
Inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid

Checklist Bluswatervoorziening

Datum
11 juni 2020
Ons kenmerk
2922905

Aspect	Toelichting
<p>Organisatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn gedefinieerd en belegd. • Over beheer en onderhoud zijn duidelijke afspraken gemaakt. 	
<p>Overeenkomsten en afspraken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overeenkomsten en afspraken tussen gemeenten, veiligheidsregio (brandweer) en waterleidingbedrijf zijn actueel. • Beheer en onderhoud zijn vastgelegd in een overeenkomst, convenant of andere document. 	
<p>Overleg</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is voorzien in structureel/periodiek overleg over de bluswatervoorziening. • Het overleg vindt zowel op managementniveau als op uitvoerend niveau plaats. 	
<p>Registratie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een systematiek voor het melden, verhelpen en terugmelden van geconstateerde gebreken. • Er zijn duidelijke afspraken over wie waarvoor verantwoordelijk is. 	
<p>Informatievoorziening aan de brandweer</p> <ul style="list-style-type: none"> • De informatievoorziening van de waterleidingbedrijven aan de brandweer verloopt via Geo4OOV. • De brandweer verwerkt de informatie in de operationele systemen. • De eenheden op straat beschikken over actuele gegevens over de bluswatervoorzieningen. 	
<p>Toekomstbestendigheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten, veiligheidsregio en drinkwaterbedrijven werken gericht aan toekomstbestendige bluswatervoorzieningen. • Er is aandacht voor nieuwe (technische) ontwikkelingen. • Ontwikkelingen in de wet- en regelgeving worden betrokken bij de bluswatervoorziening. 	

De tabel kan worden benut als hulpmiddel om vast te stellen of de belangrijkste aspecten rondom de bluswatervoorziening zijn geregeld. In de linker kolom van de tabel staat het van belang zijnde aspect vermeld. In de rechter kolom kan worden aangegeven waaruit blijkt dat het betreffende aspect is geregeld. Dat kan bijvoorbeeld blijken uit een (beleids)document, een convenant of een specifieke regeling.